

απόψεις

Ο φόρος στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Μια παγκόσμια πρόκληση

Ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει ένα κοινό σύστημα φορολογίας στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Σκοπός της πρότασης ήταν να ομαλοποιηθεί η αγορά των κινητών αξιών των μετοχών και των παραγωγών συμπεριλαμβανομένων, ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες αντιμετώπισης έντονων οικονομικών κρίσεων. Θετικά στην πρωτοβουλία αυτή καταρχήν ανταποκρίθηκαν η Αυστρία, το Βέλγιο, η Εσθονία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία και η Ισπανία. Αντίθετα, την πρόταση απέρριψαν η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ενώ, ήδη, χώρες όπως η Γαλλία και η Ιταλία προχώρησαν στην επιβολή μιας ομοειδούς φορολογίας καθώς και άλλες χώρες όπως η Ελλάδα επέβαλαν πρόσφατα φόρο σε οικονομικές συναλλαγές (βλ. και Ν.4172/2013).

Η συζήτηση στο ευρωπαϊκό forum για την επιβολή φόρου χρηματοπιστωτικών συναλλαγών παραμένει ακόμη και σήμερα ανοικτή, παρά το γεγονός ότι έχουν περάσει πέντε χρόνια από τις αρχικές συζητήσεις. Ήδη, κατά την πρόσφατη συνάντηση των είκοσι υπουργών Οικονομικών και των επικεφαλής των τραπεζών των πλέον ανεπτυγμένων και αναπτυσσομένων χωρών (G20/Κίνα/23.7.2016), ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών Βόλφ. Σόιμπλε παραδέχθηκε ότι μέχρι σήμερα οι προσπάθειες για την καθιέρωση του ως άνω φόρου δεν έχουν στεφθεί με επιτυχία. Και περαιτέρω, υποστήριξε ότι η επιβολή ενός τέτοιου φόρου, ο οποίος θα έπρεπε να λειτουργήσει κατά την άποψή του όπως ο ΦΠΑ (δηλαδή επί της τυχόν προστιθέμενης αξίας), θα μπορούσε να επιβληθεί αποτελεσματικά μόνο αν η επιβολή του εκτεινόταν σε παγκόσμιο επίπεδο και δεν παρέμενε στενά ευρωπαϊκή.

Κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ένας τέτοιος φόρος θα βοηθούσε στην ομαλοποίηση ιδίως της δευτερογενούς αγοράς παραγωγών και σε μακροοικονομικό επίπεδο θα σταθεροποιούσε την οικονομία. Ενώ, αυτός παράλληλα θα συντελούσε στον περιορισμό των τεχνητών μεθοδεύσεων φοροαποφυγής, αναφορικά με την τοποθέτηση αποταμιευόμενου, σωρρευμένου κεφαλαίου. Ο υπό κρίση φόρος και μάλιστα

σε ευρύτερο της Ευρωπαϊκής Ένωσης πεδίο θα βοηθούσε σημαντικά στον περιορισμό εκροής κεφαλαίων από τη μια χώρα στην άλλη καθώς και από το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τρίτες χώρες και στον περιορισμό πολλαπλών καθημερινών κερδοσκοπικών τοποθετήσεων.

Το στοίχημα που θα έπρεπε να κερδηθεί κατά την επιβολή ενός τέτοιου φόρου είναι το κατά πόσο αυτός θα μπορούσε να περιορίσει τις κερδοσκοπικές χρηματοοικονομικές επιθέσεις, ιδίως σε περιόδους κρίσεων, χωρίς παράλληλα η επιβολή του να επηρεάσει τον θετικό ρόλο των χρηματοοικονομικών αγορών. Με άλλα λόγια, το ζητούμενο κατά την επιβολή ενός τέτοιου φόρου είναι να περιορίσει μεν την υψηλή κινητικότητα και να μειώσει τις υπερβολικές –καθημερινές– ρευστοποιήσεις, χωρίς να επηρεάσει την υγιή διόγκωση των χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Για να είναι δυνατή η επίτευξη αυτής της ισορροπίας καταρχήν θα πρέπει να μελετηθούν τέσσερις επιμέρους παράγοντες που επηρεάζουν την λειτουργία μιας χρηματοοικονομικής αγοράς: μεταβλητότητα, όγκος, ρευστοποίηση και κόστος κεφαλαίου.

Με δεδομένη την ύπαρξη πολλαπλών φορολογικών παραδείσων (ιδίως μη συνεργαζόμενων φορολογικά κρατών ή/και κρατών με εξαιρετικά προνομιακά φορολογικά καθεστώτα) και την παγκοσμιοποιημένη πλέον αγορά κεφαλαίων εντός της οποίας η μεταφορά των κεφαλαίων έχει καταστεί ευχερής, η επιβολή ενός τέτοιου φόρου δύναται να παράξει θετικό αποτέλεσμα, πρωτίστως αν αυτή αποφασιστεί σε παγκόσμιο επίπεδο και πάντως μετά τη διευρυμένη εφαρμογή της υποχρεωτικής αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών αναφορικά με τις καταθέσεις και τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Άλλως, η μερική και χωρίς την ύπαρξη διαφάνειας στις συναλλαγές αυτές, επιβολή του υπό συζήτηση φόρου, πιθανόν να προκαλέσει περισσότερα αρνητικά από θετικά αποτελέσματα. Αφού, ο κάθε επενδυτής, ακόμη και ο κάθε κερδοσκόπος-παίκτης πάντα θα βρίσκει τόπο και τρόπο να εκφεύγει τόσο της διαφάνειας όσο και του φόρου στον καρπό (υπεραξία) που αποκτά από τις τοποθετήσεις του ανά την υφήλιο.

Η συζήτηση για την ομαλοποίηση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής αγοράς απαντά στην πρόκληση της εποχής μας, κατά την οποία στο ζύγι μπαίνουν από τη μια μεριά η ανάγκη των χωρών να διατηρήσουν κεφάλαια και δημόσια έσοδα εντός του εδάφους τους και από την άλλη μεριά η ανάγκη να προστατευτούν βασικά ατομικά δικαιώματα και ιδίως αυτό της οικονομικής ελευθερίας.

Η πρόκληση μεγάλη και η συζήτηση ανοικτή.

Ασπασία Μάλλιου

Το Δ.Φ.Ν. εύχεται στους συνδρομητές του Καλό Καλοκαίρι και Καλή Ξεκούραση